

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főtér 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

A vasutasok fizetése.

— április 21.

Évek hosszú küzdelmeinek, a vasuti tisztviselők és altisztek szivós, kitartó munkájának, megérdemelt kivánságaik követelésekké váló fejlesztésének kellett megelőzni azt a törvényjavaslatot, mely a vasuti hivatalnokok, altisztek, szolgák illetményeinek szabályozásáról szól és amelyet a keresk. miniszter terjesztett a képviselőház elé.

A törvényjavaslat indokolása elmondja, hogy a vasutasok illetményeit 36 év óta nem szabályozták. Bájos naivság, vagy akkora nagy nemtörődomség, hogy ökölbe kell szorulni a kéznek. Ezelőtt 36 esztendővel a magyar államvasutak hálózata alig haladhatta meg az ezer kilométert, míg mai fejlettségében a százezret meghaladja, és ennek üzemben tartásához a világ leglelküimeretesebb, legmunkásabb személyzetének olyan óriási státusára van szükség, amelynek boldogulása, megélhetése az államnak nagyobb érdeke, mint az, hogy azok boldogtalan, protekziós ficur a többi állami hivatalokban hogyan tisztogatja a körmeit.

A magyar államvasutak az államháztartást évenként mintegy százmillió koronával gazdagítják, nem nyers bevétel, hanem tiszta jövedelem formájában s ennek a jövedelemnek az előteremtésében nem csak a központi igazgatás vezér-férfiai, nemcsak az üzletvezetőségek adminisztratív munkákat végző főnökei, hanem a vonalokon éjtnapot egybevető fontos és végtelen nagy erkölcsi felelősséggel terhes munkát teljesítő személyzet is erősen részes.

Ankétek, küldöttségek, tömörülő egyesületek nem voltak képesek a kormányokat a vasutasok jogos igényei iránt kedvezően hangolni. A katasztrófával fenyegető olyan természetű és jellegű fellépése a vasuti alkalmazottaknak, mely a velük szemben animózuskodó, méltánytalanul mellőző kormányt megdöbbenetette: hozhatta létre nagy sebtiben a betérjesztett és a vasutasok helyzetét még súlyosbító javaslatot.

Aki ismeri a vasuti alkalmazottak szolgálati viszonyait, az rögtön belátta, hogy a kormány a borsért ürmöt akart vegyíteni a vasutasok látszólagos örömebe. — Kislelkü bosszu ez, melylyel meg-

torolni akarta a kormány a vasutasok jogos, férfias, önérzetes fellépését.

Azonban a hatalmaskodó és basáskodó kormány felsült és most csak egy megoldása van: teljesíteni a vasutasok jogos kérését.

Általános munkás sztrájk Debreczenben.

Az összes debreczeni munkások abban hagyták a munkát.

Debreczen, április 21.

A kefégyári munkások bérmozgalma, melyet sehogy sem sikerült megszüntetni, nagy és súlyos csapást mért Debreczen város iparára.

Ma reggel óta kitört Debreczenben az általános munkássztrájk.

Az általános munkássztrájk a kefégyári munkások miatt tört ki, kikkel az összes debreczeni munkások szolidaritásba léptek és kimondták, hogy mindaddig, míg a kefégyári munkások követeléseit nem teljesítik, nem dolgoznak.

Hogy milyen jelentősége van

A természet titkaiból.

Irtá és a debreczeni ev. ref. tanító-testület estélyen felolvasta: **Simon István.**

Sokat irtak mostanában a lapok és természettudományi folyóiratok a legesodálatosabb elemről, a rádiumról, amelyet öt évvel ezelőtt fedezett fel egy franczis tanár lengyel származásu felesége.

El lehet mondani, hogy ma nincs olyan újságolvasó intelligens ember, aki ne tudná, hogy a rádium állandóan fényt és hőt bocsát ki magából a nélkül, hogy akár ez a kibocsátott fény és hő kevesbednék, akár maga a rádium fogyna, vagy anyagában valami elváltozás volna észlelhető.

És a rádiumnak ezen a tulajdonságán maguk a természettudósok csodálkoznak legjobban, mert ellene mond minden ma fennálló elméletnek; nem magyarázható meg semmivel.

Természetesen velök együtt csodálkozom én is, de én leginkább azon, hogy a csodálkozást nem kezdték mindjárt a mágnesacélon, mert hiszen régóta tudvalevő dolog, hogy a mágnesacél is állandóan sugározza ki magából a mágnességet szintén

a nélkül, hogy az anyaga fogyna vagy változnék.

Igaz, hogy ez a mágnesi kisugárzás nem lép meg bennünket annyira, mint a rádium hő- és fénysugárzása, de csak azért, hogy a mágnesség észrehevésére nincs érzékünk, ezt csak vonzó, taszító és elektromindító hatásaiból ismerjük, de azért fizikai megjelenésében egyik olyan, mint a másik, t. i. statikai, mezejének határa gömbszerű s elszigetelhetetlen.

Nincsen az ismert anyagok között egy sem, amely a mágnes hatásának gátat vetne, épen így áttör a rádium fénye is mindenben.

A világító rádiumot meg lehet látni a legvastagabb falon keresztül is; tehát nemcsak azt a szobát világítja be, a melyben van, hanem a szomszéd terméket is.

A rádiumról különben az is bebizonyosodott, hogy nemcsak közönséges fényt, hanem Röntgen-féle sugarakat is bocsát ki magából. Ezeknek a felfogására nincs érzékünk, csak az e célra berendezett készülékkel mutathatók ki.

De vajjon nem szunnyad-e agyunknak valamelyik titkos zugában olyan képességünk, amely a Röntgen-féle vagy ehhez

hasonló sugarakat is felfoghatja, ha szunyadásából valamely rendkívüli izgalom felébreszti? Vajjon nem az ilyen rejtett képességek közvetítik-e az újabb időben annyit vitatott távolból érzést, távolba látást?

A rémlátások, víziók nem alapulnak-e legalább részben igazságon, igazán látott dolgok reprodukálásán? Ki tudja manapság ezekre kielégítő feleletet adni?

Annyi bizonyos, hogy a mesterségesen hipnotizált egyének a rendes szellemi ereje van elaltatva s az, ami helyette akcióba lép, egészen másnemű, szokatlanul, meglepően és megmagyarázhatatlanul számol be olyan benyomásokról, a melyeknek a hozzáférkőzését nem értjük.

Kiss András barátom és kartársam beszélt nekem, hogy a Csap-utcán lakott egy nő ismerőse, akinek a lelkére súlyos csapások kintja nehezedett. Ez a nő azt parancsolta neki, hogy egész éjszakák átvirraszt félalélmében, mert a lakása előtt a Csap-utcán holtestek fekszenek a föld alatt s neki azokat látnia kell. El is fog onnan költözni.

Az én kedves kollegám igyekezett őt megnyugtani, beteges képzelődésnek nevezvén a látomásait.

A női szépség

ápolására és fentartására legjobb a „Fáy Flóra féle arccrém, mely egyedüli biztos és ártalmatlan hatásmú arccrém szeplő, májfoltok, vöröspattanások és mindenféle bőrtisztatlanság ellen. Egy tégey 1 korona, hozzávaló szappan szintén 1 korona.

Egyedül kapható: Dr. Róthschnek V. Emil utóda

Grósz Nagy Ferencz
gyógyszerész, Debreczen, Kossuth-utca.

ennek a határozatnak, azt felesleges hangoztatnunk. Kiszámíthatatlan kárára van a város iparának, kereskedelmének és súlyos meg-rázkódtatást idéz elő. Az illetékes hatóságoknak kötelességük lenne mindent elkövetni, hogy asztrájkolók ügyét békésen intézzék el és mielőbb megszűnjék az általános munkás sztrájk.

Az általános munkás sztrájk ma reggel tört ki.

Az összes debreczeni kőművesek, ácsook, asztalosok, lakatosok és oxipészek ma reggel abbanhagyták a munkát.

Sokan nem tudnak az általános sztrájk-ról, a vezetők felkeresték az összes műhelyeket és felhívták a segédeket a munka abbanhagyására, amit azok nyomban meg is tettek.

Hír szerint ma délután a dohánygyári munkások is abbanhagyták a munkát.

A kefégyári munkások ügyében különben újabb fordulat állott be. Tisza István gróf belügyminiszter helyt adott a munkások képviselőjének, dr. Kardos Samu ügyvéd által a Végh Gyula főkapitány végzése ellen beadott távirati és írásos felelkezésnek, amelyet az olajütői sztrájk tanyája feloszlására vonatkozólag hozott.

A belügyminiszter telefonon intézkedett eziránt. Tegnap délután 2 óra 52 perczkor telefonon értekezett a rendőrséggel. A főkapitányságon nem volt senki, a központi őrségen Varga rendőrsparancsnokkal beszélt Tisza István belügyminiszter, akinek a következőket telefonozta a miniszterelnök:

„Tegyen jelentést a főkapitánynak arról, hogy én, gróf Tisza István belügyminiszter utasítom őt, hogy a kefégyári munkások a sztrájk tanyájukon békében hagyassanak mindaddig, amíg a törvények keretén belül vannak, de a tüntetéseket és felvonulásokat tiltsa el“.

A rendőrsparancsnok jelentést tett a főkapitánynak, ki a miniszterelnök határozatáról értesítette a munkások vezetőit.

Tegnap délután 4 órakor dr. Jászy Viktor jogakadémiai tanár, Jánosi Zoltán ev. ref. lelkész és dr. Kardos Samu ügyvéd felkeresték a sztrájkoló kefégyári munkásokat a Varga-utca 11. sz. a. szakegyletben, ahol mintegy 40-50 munkás volt jelen. Ezen

lépésükről előzetesen értesítették Végh Gyula főkapitányt.

Itt dr. Jászy Viktor előadta a munkásoknak, hogy sérelmeiket csak úgy lehet orvosolni, jogaikat csak úgy tudják kivívni, ha minden erőszakot mellőznek. Még tüntető felvonulást se rendezzenek, tekintettel az izgatott hangulatra. Maradjanak békén a sztrájk tanyán. Eltoloncolástól, kiutasítástól ne tartssanak, mert azt a belügyminiszter sem engedte meg.

Jánosi Zoltán ev. ref. lelkész, dr. Ferenczy Gyula akadémiai tanár is ilyen értelemben szóltak, mire a munkások ünnepélyes fogadalmat tettek, hogy a törvények keretén belül maradnak, de tovább is kitartanak a bérharczban. Ezután dr. Kardos Samu ismertette a főkapitány határozatát, t. i. utasította a csendőrséget, hogy ne háborgassa a békés bérharczot, a kedden letartóztatott Jolsvai Mihályt pedig szabadlábra helyezi.

A dohánygyári munkások ma délelőtt a szaktanács is felkérte őket, hogy vállaljanak ők is szolidaritást a kefégyári munkásokkal.

A munkások tárgyalást kezdtek, melynek eredménye az lett, hogy az igazgatóságnak bejelentették, hogy ma déltől kezdve abbanhagyták a munkát.

Az általános sztrájk oka tisztán a kefégyári munkásokkal való szolidaritásra vezethető vissza.

A munkások követelése a következők:

1. A rendőrfőkapitány ellen a fegyelmi eljárás megindíttassék, hogy a jövőben a munkásság jogait lábbal ne tiporhassa.

2. Hogy a munkás és munkaadó, szabadon, minden hatósági presszió nélkül tárgyalhasson.

3. Követeljük, hogy a törvényekben biztosított gyülekezési jog teljes egészében a munkásságnak biztosíttassék.

4. Azon brutális, állatias csendőrmester, ki minden felszólítás nélkül, gázoltatta és kaszabolította a munkásokat; ki elég gyáva volt lovával üldözőbe venni egy beteg nőt és rajta keresztül gázolt. Követeljük méltó megbüntetését.

Az itt felsorolt követelések biztosítására írásbeli biztosítékot kérnek.

Ma reggel az Olajütőben a sztrájk tanyán megjelent dr. Kardos Samu és Jánossy Zoltán, akik az ott levő 8000 embert kérve-kérték, hogy álljanak el attól a szándékuktól, hogy zászlók alatt bevonuljanak a városba. **Annival is inkább, mert a városban nem a rendőrség, ha-**

nem a csendőrség vette át a hatalmat és pedig gróf Csáky csendőrszázados vette át a főkapitányi vezetést.

Ha a felvonulás megtörtént volna akkor feltétlenül összeütközésre került volna asor. Délután dr. Jászy Viktor, dr. Ferenczy Zoltán, Jánosi Zoltán és dr. Kardos Samu a munkások érdekében Domahidy Elemér főispánnal közbe fognak járni a esetleg érintkezésbe teszik magukat Tisza István belügyminiszterrel.

Hála Istennek, a mai felvonulás elmaradt, így a csendőrszuronyoknak nem lesz alkalmuk munkás vért ontani.

Délben a munkásokkal szolidaritást vállaltak a dohánygyári és szivargyári munkások és kiállottak a munkából a nagy-erdei kubikosok, akik 140-en vannak.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

A kollegiumi ifjúság köréből.

Alig pár hónapja adtunk hírt a kollegium Hittanszaki Önképző Társulatnak azon szép és nemes cselekedetéről, hogy a homokkerti imaház részére két gyönyörű, ezüst urasztali kancsót ajándékozott, hogy ezzel is kimutassa ragaszkodó szeretetét a gyülekezet iránt, melynek körében az év kezdete óta egyenlő lelkesedéssel folytatja igehirdetői misszióját: a vasárnap délutáni vallásos összejövetelek rendezését. Mi előre láttuk s már a mozgalom kezdetén jeleztük ennek életrevalóságát s felhívtuk erre a nagyjelentőségű vállalkozásra egy a vezető körök, mint a nagyközönség figyelmét és érdeklődését. Hogy igazunk volt: a következmények igazolják, amikor is örömmel látjuk, hogy nemcsak a Csapókertben jár vasárnap délután a kertnek kálvinista lakossága lelki vágyódással az imaházba: de különösen a Homokkertben ez összejövetelek oly szép vallásos életet teremtettek, amely legszebb jutalma egy a Társulat munkálkodó tagjainak, mint kedves gyönyörűsége egyházunk minden buzgó tagjának.

Alig pár hónapja adtunk tehát hírt legutóbbi nagyobb fontosságú cselekedet-

De a nő nem nyugodott meg s el is költözött onnan.

Es ime a múlt év őszén, mikor a gázcsövek lefektetése végett árkot húztak a Csap-utczán, ugyanazon ház előtt, amelyben az a nő lakott, több ember esontváza akadtak, amelyek ott feküdtek sorban egymás mellett.

Egy másik jóbarátom pedig, a sápi jegyző, aki igaz komoly ember s még tréfából sem szokott hazudni, azt beszélte el előttem, hogy a felesége egyik gyógyfürdőből, ahol betegesen feküdt, a következő levelet küldte neki:

„Kedves Férjem! Egy igen különös dologra kérek most fel. Ne nevéss ki érte, de tudd meg. Mindig látom a kendermagos tyukunkat, hogy hova tojik. Az udvaron levő nádzuppból egy kőve kisebb áll, az alatt van a fészke s mar 16 tojást rakott oda.

Kérek, nézz utána s nyugtass meg!“

Az én barátom természetesen eleget tett a felesége kívánságának s nagy meglepetésére mindent úgy talált, amint a levélben írva volt. Epen 16 tojás volt a nádkőve alatt.

Közvetlenül értesülésem effajta dolgokról nincs több; saját magammal ilyesmi nem történt soha, én nem láttam semmiféle elrejtett dolgot sem a közelben, sem a távolban; pedig ha egyebet nem, legalább egy fazék aranyat nagyon szerettem volna

látni a föld alatt. Ezek szerint én könnyen csatlakozhatnám azoknak a táborához, akik azt mondják, hogy mindezek nem voltak egyekek a véletlen találkozásainál; de mégsem teszem azt, mert hiszen százakra megy a feljegyzett hiteles adatoknak száma, amelyek arról beszélnek, hogy itt nem pusztán véletlenül van szó.

De miről lehet hát voltaképen?

A rádium hő és fényt bocsát ki magából, a mágnesacézél mágnességet, az iránytű nyugtalanul billeg abban az órában, mikor a nap felületén valamely orkán dühöng, a kösvényes vagy idegbajos ember jó előre megérzi a vihar közeledését, Marconi drót nélkül telegrafál, a hipnózisra hajló egyén a távolból sejt, érez, megtud valamely bekövetkezett eseményt. S mindezek előtt nincsen semmi gát, semmi akadály, áthatnak mindenen.

Vajjon nem lehetne-e mindezeket egy és ugyanazon okra visszavezetni?

A mágnes acézélből, amelyet egy tühöz közelítünk s amelyet az mozgásba hoz, bizonyos általunk nem érzékelhető igen finom anyag van mintegy kiülve s ez érintkezik a tüvel, mielőtt maga az acézél érintkezik még akkor is, ha kettőjük közé üveget, fát vagy akármiféle testet helyezünk. Tehát anyag az, ami az acézél közelítésekor előre hatol, nem pusztán hatás, mert ez egyszerű boszorkányság volna. Maga a vonás és ta-

szítás sem egyéb, ismeretlen anyagok érintkezéséből származó mozgásnál. Anyag esziközi az elektromos gépészt is a távolból. Anyag az, ami a naptól a földön levő mágnesüig végig rezzen, mikor a már említett orkán a napban dühöng.

Anyag közvetíti a Marconi táviratát és anyag csiklandozza a kösvényes ember idegeit időváltozás előtt.

Létezik tehát olyan hig fluidum, amelyet csak bizonyos testek, eszközök vagy beteg egyének vesznek észre, de normális ember nem érzékelhet.

A természettudósok eddig sem tagadták, hogy van ilyen anyag s ezt aethernek nevezték. E nélkül nem lehetek el, mert ámbár a fényt, elektromosságot és mágnességet rezgési tünetményeknek állítják, de rezegni mégis csak anyag rezeghet s ez szerintök nem más, mint a hypothesises anyag, az aether.

Csakhogy a tudósok hallani sem akarnak több ilyen fluidumról. Mindent az egyetlen és egyedül üdvözítő aether rezgéséből magyaráznak. Itt ne feledjük, hogy hajdan a földet környező levegőről is azt hitték, hogy egyféle anyag, holott ma már tudjuk, hogy többféle. Miért ne lehetne így a levegőnél higabb fluidum is többféle.

Igaz, hogy én is úgy fejeztem ki magamat az iránt, hogy nem lehetne-e az ismertetett tünetményeket egy és ugyanazon

ről: s ime ez a tevékeny Társulat már ismét érdemet szerez arra, hogy olvasóink érdeklődését igénybe vegye. Tegnap, 20-án tartott gyűlésén ugyanis egyhangu helyesléssel járult hozzá Harsányi Pál elnök azon előterjesztéséhez, hogy az idén rendezett Protestáns-Estélyek jövedelméből 100 koronát az Estélyek pénzbeli jövedelmének tulajdonképpeni céljára fordítson, arra nevezetesen, hogy e 100 koronából, az említett vallásos összejövetelek szorgalmasabb látogatói között szétosztandó bibliákat, zsolnárokat s más vallásos népies írásokat és könyvecskéket vásároljon. Az újabb adományokat, melyek igen kedves emléket fogják képezni minden bizonynyal az összejövetelek látogatóinak, a még hátralevő vasárnap délutánon fogják kiosztani — május 12-éig bezárólag, amikor is, áldozó csütörtök délutánján fogja megtartani a Társulat mind a két imaházban az idén utolsó, évszázó összejövetelet. Ismételten hívjuk fel tehát olvasóink figyelmét a még ezután tartandó összejövetelekre, amelyen a derék ifju timotheusok szívesen látnak és várnak mindenkit, akit az ő szíve vágyódása, lelki buzgósága visz oda.

És még egyet. Lehet, hogy a már végéhez közeledő iskolai évben utolszor van alkalmunk szólni erről a Társulatról és ehez a Társulathoz. Hadd adjuk hát meg annak itt azt, amit valóban és a maga teljességében megérdemel, olvasóink és hitsorosaink nevében járó elismerésünket és köszönetünket. Munkájuk nemcsak nemes, de hasznos is volt s az eredmény, amit elérték, hervadatlan érdem. Azonban engedjék meg, hogy még mindig kérésünk legyen Társulatukhoz és ez a kérés az, hogy bár az iskolai évvel munkásságuk is megszűnik: ne hagyják azt egészen félbe, hanem a következő évben kezdjék ismét, folytassák és fejezzék is be ezt az Isten nevében megindult munkát. Debreczen kálvinista népe szeretettel kíséri minden működésüket, — Debreczen kálvinista népe a jövőben is szeretettel várja hívó szavukat!

Az ev. ref. tanítóképzőintézet vizsgálói. Az ev. ref. tanítóképzőintézet évszázó vizsgáinak sorrendje is össze van már állítva. E szerint: június 6—22-ig félévi szigorlatok. Június 23-án gyakorló iskola vizsgálója. 24-én nyilvános osztályvizsgák, ugyanazonnap délután zene és ének vizsga. A magánvizsgálatok június 27-én kezdődnek.

TARKASAGOK.

Fotografus, aki törököt fogott.

A munkában két öregedő böszörményi atyafi dőzögött be Letzer József fotografus műtermébe.

— Az ur a fényképész?

Egyik jövevény, barátságos képű bácsi, kíváncsian nézett körül.

— Le akarnánk vétetni mugunkat. Így, együtt, ketten.

A fényképész odaállította őket a gép elébe, szépen egymás mellé. A fejet föl, a mellett ki, a lábat előre. S mikor a masina takarója alá bujt, hirtelen megszólalt az atyafi:

— Hohó tekintetes ur, nem így akarjuk ám.

Aztán elmondta, hogy milyen kép kellene nekik. 1878-ban ők ketten együtt csatáztak Boszniában. Egy alkalommal kiforgattak egy törököt a bőrből.

— Hát, hogy a familiánk rája emlékezzék, olyan képet szeretnénk, amelyiken rajta van a török és amint verdessük a nyüves fogát.

A fotografus nevetett és gondolkozóba esett. Honnan vegyen ő bosnyákok, azaz hogy törököt, aki ki engedi rázni magát az irhájából? Nem csakély ez a feladat. De aztán támadt egy ötlete.

— Csak áljanak bátyám a masina elé, a többit bizzák rám. Négy nap mulva jöhetnek a képért.

Letzer aztán egy régi folyóiratból lefotografált valami csatajelenetet. A két bácsinak a fejét hü fotográfiában odabiggyesztette a lovas katonák nyakára és a kezök ügyébe helyezett egy istenverte

törököt. A kép elkészült és az atyafiak nagyot néztek a láttára. Roppant csodálkoztak a fényképész fortélyosságán. És csóválták a fejüket.

— No, hogy ilyen tud az ur?

Elmenőben aztán megszólal az egyik öreg a bajusza alatt csöndesen:

— Csak egyet hibáztott el a tekintetes ur. Huszároknak tetszett festeni bennünket, pedig bakkancsosok voltunk. No de annál jobb!

NAPI HIREK.

A vasutasok sztrájkja.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, április 21.

A vasutasok országos sztrájkja ügyében újabb döntő fordulat még nem állott be. A vasutasok úgy Debreczenben, mint az egész országban nyugodtan, méltóságteljesen viselkednek és biznak a megoldás sikerében.

A kormány, látva a kényszerhelyzetet, megkezdette az alkudozást a vasutasokkal.

Debreczenben teljes a nyugalom, a vasutasok sztrájkja mellett előtérbe lépett az általános munkás-sztrájk és ez a kiváló nagyjelentőségű esemény foglalkoztatja a közvéleményt.

A vonatok az egész országban még mindig pihennek, de remélhetőleg holnap már ismét helyreáll a közlekedés.

Az újabb eseményekről tudósítónk a következőkben számol be:

A bérházban álló vasutasok egész éjjel talpon voltak. Várták persze türelmetlenül a híreket Budapestről. Jöttek is sorra a tudósítások, hogy Ludvig Gyula nem mondott le; a kormány enged, a kormány nem enged; a korneuburgiak jönnek, a koneuburgiak nem jönnek stb. stb. Aztán jöttek a vonatok

okra visszavezetni? De én csak az okra nézve mondom, hogy egy, nem az anyagra. Szerintem nagyon is valószínű, hogy ezeknek az ismeretlen anyagoknak igen sok fajtája környez bennünket s ahány, annyiféle tünetmenyt hoz létre. Más és más anyag rezgése okozhatja a fényt, a mágnességet, az elektromosságot stb.

Némelyik jelen van mindenütt és áthat minden ismert földi testen, míg egy másik bizonyos testhez van rögzítve. Hanem azért egyik a másikra hatást gyakorolhat, mert tudjuk is, hogy a mágnesség elektromosságot, az elektromosság viszont mágnességet idézhet elő, így hát a fény az elektromosságra, mágnességre s viszont, de mindegyik esetében úgy, hogy egyik anyag közvetlen érintkezésbe jut a másikkal, azt nyugalmában megzavarja, mondják, hogy rezgésre indítja s létre jön ebből az okból az okozat.

Nos ezek után talán elmondhatjuk, hogy a vizionáló agyban van valami olyan kóros elváltozás, amely olyan benyomások, hatások észrevezésére képesíti, a melyek azelőtt nyomatlanul siklottak el előtte s amelyek a normális idegzetű ember előtt is teljesen ismeretlenek.

Hasonlitsuk ezt a dolgot ismét a mágnességhez.

Egy közönséges aczél sem egy másik ilyen aczélra vagy vasra hatást nem gya-

korol, sem ő maga a föld mágnességére nem reagál.

Kell, hogy új tulajdonsággal ruháztassék fel, hogy ez megtörténjék. Hiába helyezzük a vasunkas kezéből kikerült iránytűt a szokásos módon függőleges tengelyre, az nem fogja az észak-déli irányt mutatni mindaddig, míg meg nem mágneseztük. Pedig tudjuk, hogy benne szunnyadt a mágnesség az aczélban addig is, a mágnesség csak felébresztette benne.

Éppen így idézhet elő valamely lelki rázkódás agyunkban új képességeket.

Ezeket elmondván, még mindig nem szóltam arról: honnan van az, hogy a mágnesaczél a mágnességet, valamint a rádium a hő és fényt szakadatlanul képes magából kisugározni?

Talán úgy egyik, mint másik önmagából teremt?

Épenséggel nem, mert hiszen az régi igazság, hogy ex nihilo nihil fit.

Ha már én a fluidumok álláspontjára helyezkedtem, mint a régi fizikusok, úgy ezen az alapon kísérletem megadni a kérdésekre a feleletet?

Ugy lehet a dolog, hogy úgy a mágnesaczélban, mint a rádiumban bizonyos, általunk nem érzékelhető fluidumok vannak, de nemcsak ott, azon a helyen, a meddig ezeknek a térfogata terjed, hanem rajtuk kívül is. Tehát ez a fluidum a testből vol-

taképpen nem kiáramlik, hanem kiül, ott van körülötte állandóan, de azért magához a testhez oly szorosan kapcsolva, hogy attól el nem választható, onnan el nem osonhat. Tény is, hogy a mágnesség statikai, ami nyugalomba lételt jelent, ami az áramlást kizárja.

Ezek a fluidumok aztán bozontos tünetmenyeket úgy hoznak létre, ha más, kívülről jövő hatás nyugalmukban megzavarja, rezgésbe hozza őket.

Természetesen mindezeket, amelyeket állítottam, kísérletek nem igazolták, nem is igazolhatták, mert hiszen nincs a természet tudósok kezében semmiféle eszköz még arra sem, hogy az ő aetheröket megcsipessék. Hogyan boncolgathatnám hát én az én fluidumaimat?

Feltevés ezek, amelyeket elmondottam; nem állíthatom feltétlenül, hogy minden így van és nem másképp, csak annyit mondhatok, hogy hiszem.

Bocsássanak meg azért hölgyeim és uraim, ha erős hittel ugyan, de gyöngesajkával nagyon kimerészkedtem a nyílt tengerre, ahol nem tudhatom, hogy mi vár reám!

különböző állomásairól is ellenőrizhetetlen hírek, a mikről azt sem lehet tudni, ki és hol adta fel azokat? Az utolsó hitelt érdemlő híradás éjjeli fél három órákor érkezett a budapesti bizottságtól.

— A kormány nem enged. Holnapra nagy események várhatók. Kitartás és főleg nyugalom!

Ez a hír kellemetlenül hatott a vasutasokra. Vagy százan lehettek ott, akik a riasztó hírt meghallották. Mágis nyugodtan maradtak és kitartóan biznak ügyük sikerében.

*

Boczán Elemér állomásfőnök igazán dicsérendő módon végzi teendőit. A rendkívüli helyzetre való tekintettel több olyan intézkedést tett, amelyek Debreczen közönségének érdekeit védik. Például ma reggel 6—9 óra közt a fakereskedők részére érkezett szállítmányokat kiadatta a czimzettnek; a pályaudvaron veszteglő és könnyen rothadó zöldség- és élelmiszer-árakat elárvereztette s a debreczeni piacra vitette. Így megmenti piacunkat a hirtelen drágulástól. Az átmenő élesztőket is elárvereztette; ezzel lehetővé tette, hogy a pékek süthessenek; ellenkező esetben Debreczen ma már élesztő nélkül állana.

*

Tolnay Kornél üzletvezető és Berényi osztályfőnök már kora reggel kimentek a vasuti állomáshoz s ott szemlét tartottak. Minden rendben volt. Tolnay, akit zajosan megéljeneztek és tüntetőleg vettek körül szeretőikkel a vasutasok, barátságosan beszélgetett a vezető tisztviselővel.

Éjjeli tárgyalás a miniszterek bizottságával.

Reggel négy óra volt már, mikor a kormány megbízottai precizizálták azokat a feltételeket, amelyeket a vasutasok követelésével szemben teljesíthetőnek találnak.

Először garanciát nyújtanak arra, hogy a sztrájkból kifolyólag sem most, sem a jövőben egyetlen vasuti tisztviselőt, vagy alkalmazottat sem fog bántódás érni.

Másodszor az országos gyűlés megtartására engedélyt adnak és semmi gátló akadályt nem gördítenek az elé, hogy a megjelentek azon részt vegyenek.

Harmadszor. — Beleegyeznek abba, hogy minden üzletvezetőség a maga kebeléből huszonöttagú bizottságot válasszon, amely bizottság a kormány küldöttjeivel egyetemlegesen elkészítse s jóváhagyásra terjessze a szolgálati pragmatikát.

Negyedszer. A kormány megbízottai kijelentették, hogy a kormány egyelőre elvben elfogadja az országos szövetség létesítését is.

Ezt az eredményt reggel négy órákor jelentette a sztrájkolóknak a végrehajtó bizottság.

— Elfogadják önök? — kérdezték.

Egyszerre zugott a tömeg, amely hajnalig pontosan kitarzott:

— Nem fogadjuk el!

— Kár volt kiküldeni a végrehajtó bizottságot.

Ilyen s ehhez hasonló kiáltások hangzottak fel, mire a végrehajtó bizottság tagjai türelemre és nyugalomra intették a sztrájkolókat.

— Mi van a fizetésrendezéssel?

— Hol a garancia a fizetés méltányos emelésére?

A kormány kiküldöttjei kijelentették, hogy az anyagiakban is elmennek a szerintük legmesszebbmenő határig s elsejére egy millió hatszázezer korona pótlékot garantálnak.

Az eredményt a végrehajtó bizottság újra tudatta a sztrájkoló vasutasokkal, akik erre egy előértekezlet megtartását kérték.

A vasutasok mai értekezlete.

A vasutasok előértekezlete délelőtt tizenegy órákor vette kezdetét. A tárgyalás először viharos formában indult meg, de a discussiók során szelidült a hangulat.

Minden jel arra enged következtetést, hogy a megegyezés módját már ezen az értekezletükön megtalálják. Ez esetben délután precizizozzák a megállapodásokat, a vasutassztrájk megszűnik s a vonatokat sorrend szerint megindítják.

A vasutasok nagygyűlése.

A vasutasok betiltott nagygyűlését, amelyre az ország minden részéből sok ezerre menő számban jöttek küldöttek, ma délután már megtartják Budapesten. A nagygyűlés a sérelmekkel, az új feltételekkel s a mozgalom eredményével foglalkozik. A nagygyűlésen jelen lesznek a kormány kiküldöttjei is.

— Kiss Albert családi ünnepe.

Egyszerűségében is fényes, megható ünnepecske folyt le tegnap este Kiss Albert ev. ref. lelkes, pártunk helybeli vezérének házában. Tegnap kelt egybe bájos és művelt leánya, Kiss Ilonka k. a. Báthory Andor kémárki tanárral. A polgári költést a nászházaál Oláh Imre m. kir. állami anyakönyvvezető személyesen teljesítette. Tanúk voltak a menyasszony részéről Kiss Áron püspök, a vőlegény részéről Pósa Lajos író s illetőleg ennek képviselőben a vőlegény testvérbátyja, Báthory László, sz. k. v. honvédfőhadnagy. — A polgári kötés végeztével nyomban következett az egyházi megáldás, melyet az ősz főpásztor Kiss Áron püspök, aki az örömszülőket is eskette, mindenkit mélyen megható ékesszólással és friss erővel teljesítette. Este szűk családi és baráti körben ülték meg a lakodalmat. Ott voltak a többek közt: Kiss Áron és neje, K. Tóth Kálmán, neje és leányuk Melinda, Dicsőfi József és neje, Végh Gyula főkapitány és neje, özvegy Báthory Istvánné, a vőlegény édesanyja, Báthory László és neje, dr. Nagy Zsigmond és neje, Illyés Endre és neje, Mindszenty Imre, özv. Thamassy Lajosné és leánya, özv. Joó Istvánné, Bélyeky Lajos és neje és még számosan. A szivderítő zenét Rácz Károly szolgáltatta.

— **A gázgyár és a munkássztrájk.** A Debreczenben kiűtött

általános munkás-sztrájk a gázgyárat is kellemetlen helyzetbe hozta. A délelőtti folyamán több munkás járt a gázgyárban, felhívta az ott dolgozó munkásokat, hagyják abba a munkát. A lég-szeszgyár igazgatósága el van készülve, hogy a munkások ma este abban hagyják a munkát. — Emiatt megtörténhetik hogy már ma este **nem lesz munká, ki az utozai lámpákat felgyujtsa** és hogy a városban a gázszükségletet ellássa, úgy hogy előre figyelmeztették az összes kávésokat, vendéglősöket, tartsanak készen lámpát, gyertyát, hogy sötétben ne maradjanak.

— **Az István malom beszüntette a munkát.** Az István gőzmalomban ma délelőtti az igazgatóság beszüntette a munkát. Ennek a rendkívüli intézkedésnek oka az, hogy a malom lisztkészletével minden rak-tár zsufolásig megtelt és a készletet a vasuti sztrájk nem tudja elszállítani. A malom a még őrlendő lisztet mindaddig, míg a rak-tárakból nem szállítják el a készletet, nem tudják hova elraktározni, tehát a malom beszüntette az üzemet.

— **A ref. nőgyűlés választmányi ülése.** A debreczeni ref. nőgyűlés tegnap délután fél 5 órákor választmányi ülést tartott Veressné Szathmáry Teréz elnöklésével. Az ülésen jelen voltak: Komlóssy Arthurné alelnök, továbbá Szávay Gyuláné, özv. Mayer Emilné, özv. Vargáné Dalmy Teréz, Szücs Kálmáné, Kovaliczky Antalné, Sass Béláné, Karay Sándorné Vértessy Lajosné, Gabona Nándorné, Muraközy Róza, özv. Szallár Ferenczné v. tagok, Szücs Kálmán pénztáros és Konecz Ákos titkár. A választmányi ülés egyetlen tárgya az árvaházi gondozónői állás betöltése volt. Veressné Szathmáry Teréz elnök a 22 pályázó közül özv. Kósa Barnáné, szül. Vass Ilona urnót nevezte ki és ezen kinevezését a választmánynak hozzájárulás végett beterjesztette. A választmány örömmel veszi tudomásul az elnök intézkedését. Az új gondozónő állását május 1-én foglalja el.

— **Állandó katonai készenlét.** Hivatalos uton uton eirendeiték Debreczenben az állandó katonai készenlétet. Egy század bakát a Pavillon laktanyában tartanak fegyverben, egy század a vasuti állomáson áll, egy század huszárság pedig a kivonulási utasításra vár. További rendelkezésig ez napról-napra így lesz. Erre az állandó katonai készenlétre semmi szükség sincs, mert ezzel csak provokálják a sztrájkolókat.

— **Némethy Károly köszönete a tanácshoz.** Debreczen város tanácsa közelebb levélben üdvözölte dr. Némethy Károly miniszteri tanácsost abból az alkalomból, hogy a belügyminiszteriumban a városi ügyek vezetését ő reá bízták. E levélre Némethy Károly a következő választ küldötte Debreczenbe: Tekintetes Városi Tanács! Hálás köszönettel vettem Debreczen sz. kir. város érdemes Tanácsának — melynek tagjaihoz engemet régi barátság és nagyrabecsülés szoros köteléke fűz — hozám intézett szives üdvözlését. Midőn a belügyminiszterium városi ügyosztályának vezetését miniszterem kitüntető bizalmából

Csak e hó végéig

lehet olcsón **karlsbádi edényeket** kapni

DEBRECZEN, Piacz-utcza 73.

Dr. TIHANYI hazban.

átveszem: lelkes szeretettel fogok hozzá a nehéz, de szép munkához. Különös örömmel fog szolgálni mindenha, ha az én kedves Debreczen városom közügyeinek előmozdításához, a város felvirágoztatásához új ügykörömben az eddiginél fokozottabb mértékben hozzájárulhatok. Hazafias üdvözléssel Budapest, 1904. április 12. — Dr. Némethy Károly miniszteri tanácsos.

— **Eskületétel.** Nagy Lajos számvevő — és Csapó László számvevő — gyakornok ma délelőtt tették le a hivatalos esküt.

— **Szinészházasság.** A debreczeni szinintársulat két rokonszenves tagja Palágyi Lajos és Menszáros Margit a közeli napokban egybekel. A polgármesteri hivatal ma délelőtt adta meg a leendő boldog párnak a házasság kihirdetése alól való felmentést.

— **Köszönetnyilvánítás.** E nemes városnak fejét, magisztrátusának minden tagját, a városi nagy dalárdát, jóbarátokat, ismerősöket illesse tiszteletteljes köszönet azért a meleg részvétért, melyet megboldogult jó férjem, néhai Csurka János temetése alkalmából, fájdalommal iránt tanúsítani szivesek voltak. — Debreczen, 1904. április 20. Özv. Csurka Jánosné.

— **Sertéskereskedők a bíróság előtt.** A sertésveszben megkezdett tárgyalásoknak ma volt a második napja Bernáth Kálmán albiró előtt. Udvarhelyi Dezső ügyész Nagy Albest sertés hizlalót és kereskedőt vádolta a közegészségügy ellen elkövetett kihágással. Nagy Albertet Ozory dr. ügyvéd védte. A vádlott előadásából teljesen kitűnik az ő jóhiszemősége és ártatlansága. A két kihallgatott tanu kedvező vallomása minden állítását csak megerősítette. Az ügyész a tényeknek ijyeten való állása folytán a vádat elejtette Nagy Alberttel szemben. Bernáth Kálmán ennek következtében — miután vád nem volt — a tárgyalás folytatását beszüntette.

— **Az építési bizottság ülése.** A város építési bizottsága kedden délután 4 órakor tartott ülést Domahidy Elemér főispán elnöke alatt. Jelen voltak Kovács József polgármester, Vecsey Imre főjegyző, Aczél Géza főmérnök, Vinnay Géza kulturfőmérnök, Latinovics Mihály államépítészeti hivatalfőnök, Tolnai Kornél vasuti üzletvezető, Eritz Ernő vasuti felügyelő, Roncsik Lajos főszámvevő, dr. Magoss György főügyész, Körner Adolf és Szabó Kálmán tanácsnokok, dr. Burger Péter, Komlóssy Dezső, Kenézy Gyula, dr. Sárváry Gyula, Zádor Lajos és Kardos László bizottsági tagok. Tárgyalták özvegy Szikszay Istvánné kérvényét, aki a Degenfeld-téri telkén emeletes épületet akar építeni. — Aczél Géza főmérnök, a bizottság előadója bemutatta és ismertette a tervet, — majd indítványozta, hogy a folyamodónak az építési szabályrendelet 6. §-ának be nem tartása miatt (t. i. az udvar 30 százaléka sem a teleknek, amit pedig a szabályrendelet előír) adassanak vissza a tervek a folyamodónak átdolgozás végett. Latinovics Mihály államépítészeti hivatalfőnök azt indítványozta, hogy a folyamodó a tervek udvari részének átdolgozására utasítsassék és az udvari lépcső feljártat elhelyeztessék. Az építési bizottság az utóbbi indítványt tette magáévá.

— **Az adózók érdekében.** Az 1904. évre szóló és megállapított IV. oszt. ker. adókirovatási lajstromok 8 napi közzemlére f. évi április 20-tól 28-ik napjáig a városi adókirovatási hivatalban az 1883. évi XLIV-ik törvénynek 16. §-sa értelmében kitéve vannak; mihez képest az adózók figyelmeztetnek, hogy a kivetési lajstromokat tekintsek meg és ha a kivetés ellen alapos kifogásuk van, felszólalásait és pedig: a) azon adózók, kik IV. oszt. kereseti adóval már a múlt évben is meg voltak róva, a lajstromok közzétételét követő 15 nap alatt, b)

azon adózók, kik ezuttal rovattak meg IV. oszt. kereseti adóval első ízben, — adótarozásuknak az adókönyvecskébe történt bejegyzését követő 15 nap alatt a közgazgatási bizottsághoz felelbezhettek. — A felelbezesek a kir. pénzügyigazgatóságnál nyújtandók be.

— **Köszönetnyilvánítás.** A debreczeni zsidóifjak egyesülete az általa rendezett hangverseny jövedelméből 100 koronát, az „István“ gőzmalom igazgatósága 10 koronát juttatott a nőegyesület pénztárába, mely adományokért a nőegyesület nevében ez uton is hálás köszönetet mondok. Dr. Balkányi Miklósné elnök.

— **Kőcéz hangversenye.** Kőcéz Antal hírneves zeneművész ma este tartja hangversenyét a Bika szálloda dísztermében. A hangversenyre beléptidj is van és pedig a következő: Páholy ülés 5 kor; I. II. sor 3 kor; III. IV. V. VI. VII. stb. sorok 2 korona, állóhely 1 korona.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —
(Érkezik d. u. 1/2 órakor.)

Budapest, április 21.

A képviselőház mai ülését, miután konferencia előzte meg, mely 11 óráig tartott, az ülést 11 órakor nyitották meg, melyen először is Kubik Béla kért bocsánatot a háztól tegnapi kijelentéséért. Azután

Tisza István belügyminiszter a vasuti sztrájk dolgában tájékoztatja a Házat. — Azért vállalta ő magára azt, mert Hieronymi kereskedelmi miniszter el van foglalva az intézkedések megtételével. A kormánynak kötelessége a vasuti forgalomnak mielőbbi megindítása, ma harmadik helyen maradtak indultak el fedezett mellett vonatok. Ma reggel Bécs felé elindult az első rendes személyvonat.

Délután pedig Püspökladány és Bécs felé egyszerre indítanak vonatokat. A személyzet nagy többsége helyén van és tegnap is várták a munkát s a kiküldött tisztviselőknek újból, eskü alatt fogadták, hogy hiven fogják kötelességüket teljesíteni.

Holnap este elindul az első pionir vonat s azt hiszik, hogy az attól számított fél nap alatt a forgalom teljesen helyre áll.

A kezdet nehézségein már túl vannak (?!) Ezrével vannak megfelelő szakképzettséggel bíró emberek, tehát teljesen lehetővé van téve a forgalom organizálása. Meg kell vallani, hogy valahány új embert felvesznek, ugyanannyit kell elbocsátani a sztrájkolókból.

Csak végső szükség esetén akarnak ehhez folyamodni és készséggel megadják az utat a békés kiegyezéshez, melyet Vörös László vállalt magára. Bár az ember igazságérzetével nehezen egyeztethető össze, hogy a bűnösök büntetlenül maradjanak, de a kormánynak ily körülmények közt át kell térni a teljes amnesztiára.

Kéri a szónokokat, hogy ne bírálják mostan a kereskedelmi miniszter korábbi intézkedéseit és az ő intézkedéseit, miután ezzel az ügynek nem használnak s tartásák fenn azt máskorra.

Polónyi a függetlenségi párt hangulatáról tájékoztatja a Házat. Mélyen sajnálják, hogy a kormánynak meg kell hunyász-kodni, de visszaélt a kormány a hivatalos

hatalommal, mikor egész sereg vasutast mozdított el.

Szavazzák meg a szükséges összeget a vasutasoknak, amit a királynak adnak civillista telemelésül, adják azt ide. Ha a király atyáskodó lenne, ezt maga is megtenné!

Igy csak tápot adnak a szociális eszmék terjedésének, mely maholnap a katonaság körébe is beférkőzik.

Tisza: Nem mellőzheti a felszólalást ilyen kijelentéssel szemben. Szereti hinni, hogy nem bűnös szándékból tette ezt Polónyi.

Ha a hadsereget akarja lázítani, ne itt tegye, ahol a mentelem védi. Ha öntudatlanul tette, akkor könnyelműség, ha nem, akkor perfidea. (Óriási zaj.)

Elnök az ülést egy félórára felfüggeszti.

Szünet után Tisza kijelenti, hogy a kormány a legjobb indulattal tárgyalja a vasutasok ügyét, de a kormány becsülete megkívánja, hogy a vasut üzemét felvegyék.

Polónyi: Tiltakozik az ellen, mintha ő bármit is bűnös szándékkal mondott volna.

Hock János: A Hieronymi jóindulatu javaslati a Lukács makacsságán törtek meg.

Szólo személyesen érintkezett a vasutasokkal és részben ennek köszönhető, hogy azok belementek a tárgyalásba.

A vasuti sztrájk.

Budapest, április 21. Ma indult el Bécsbe egy vonat, melyet Marx János miniszteri titkár vezetett. A vonat indulásánál kinn voltak Lukács és Hieronymi miniszterek, Ludvigh és Vörös László. A vonat Marheggen keresztül ment.

Budapest, április 21. A vasutasok feltették: a most folyó tárgyalásoknál, melyeket Vörös László államtitkár vezet s az 1901. évi memorandumban kifejezett minimális anyagi feltétel, a sztrájk miatt ne legyen senkinek bántódása, a szolgálati pragmatika és az országos szövetség megalkatása.

E feltételek elfogadása esetén újból szolgálatba állanak 24 óra alatt.

Azt akarják, hogy ezek az engedmények törvényjavaslat alakjában jussanak a ház elé! Kompetens ígéretekét kívánják, Vörös ígérétevel nem elégsznek meg.

A kormány az anyagi kívánalmakat egyáltalában nem akarja teljesíteni, a pragmatika szankeziót is csak elvben fogadja el.

Budapesti árutözsde.

A „Debreczen“ távirati tudósítása.

— Déli zárlat. —

— április 21

Készaru: —

Buza áprilisra	7.81—7.82
Buza májusra	—
„ októberre	7.79—7.80
Rozs áprilisra	6.30—6.31
Rozs májusra	—
Rozs októberre	6.46—6.47
Tengeri májusra	5.07—5.08
Tengeri júliusra	5.20—5.21
Zab áprilisra	5.22—5.23
Zab októberre	5.44—5.45
Repeze augusztusra	10.90—10.91
Felmondva 12.000 mm. buza, 500 mm. roze, 1000 mm. zab.	

SZÍNHÁZ.

Műsor:

Csütörtök, Doktor ur bohózat.
Péntek, először Hajduk hadnagya operett.
Szombat, másodszor Hajduk hadnagya Operett.
Vasárnap d. u. Szegény ifju története színmű.
Vasárnap este, harmadszor Hajduk hadnagya operett.

Színházi hírek. Csütörtökön kerül színre Molnár Ferenc 3 felvonásos bohózata „A doktor ur”. A bohózat főbb szerepeit Hahnel Aranka, Havasy Szidi, Püspöky Rózi, Sebestyén Géza, Krémer Jenő, Pataky Béla, Faragó Ödön, Virágháty Lajos, Szalay Károly és Szilágyi Aladár játsszák. Pénteken ismét premier lesz színházunkban, színre kerül Czobor Károly és Rajna Ferenc 3 felvonásos nagy operettje, „A hajduk hadnagya”, melyet az igazgatóság fényesen állított ki. „A hajduk hadnagya” pénteki premierjére az utalványjegyek érvényesek lesznek.

TÖRVÉNYSZÉK.

A sertésvesztes hus forgalomba hozatala. A sertésvesztes hus forgalomba hozatala ügyében — mint arról tegnapi számunkban részletesen megemlékeztünk — Bernáth Kálmán albiró előtt tegnap folyt le a tárgyalás. Ungváry József ügyét tárgyalták ezuttal és a tárgyaláson beigazolást nyert, hogy Ungváry jóhiszeműleg járt el és hogy az egész ügyben nagyon összezsugorodtak a vádak, melyeket emeltek, amit bizonyít az is, hogy Bernáth bíró, aki 6 óra után hirdette ki az ítéletet, Ungváry Józsefet a közegészség elleni kihágás vádjá alól felmentette és szabálytalanság címén 40 korona pénzbüntetésre ítélte. A szabálytalanságot Ungváry azzal követte el, hogy a sertésveszt nem a mezőrendőrkapitányságnak, hanem Steiner Jakab városi állatorvosnak jelentette be.

E helyen említjük meg, hogy a több sertéskereskedők ügyében is a járásbírósa előtt lesz a tárgyalás, kivéve a Nagy Jakab sertéskereskedőt, kinek ügyében az ügyész úgy intézkedett, miután közegészség elleni vétség esete nem forog fenn, csupán csak egyszerű kihágás, a rendőrhatalóság illetékes ügyében ítélkezni.

A tüdővész új gyógyítása.

Irtá: Müller Vilmos dr.

— ápr. 21.

Állam és társadalom fogtak egymással segítő kezét, hogy az emberiség legujabb átkát, a tüdővést rémesen diadalmos előrehaladásában meggátolják. Minden figyelő tekintet azokban a szerény orvosi laboratóriumokban terelődött össze, ahol ennek a gyilkos kórnak a természetével és az ellene való óvintézkedésekkel foglalkoztak. Ez magyarázza meg azt az eddig határtalan entuziazmust, amelylyel az egész világ egy párisi orvostanárnak, Marmoreknem azt a hitét fogadta, hogy

neki egy ujonnan fölfedezett szérummal a tüdővést gyógyítani sikerült.

Boldog-boldogtalan törtétt az új gyógymód forrásához, ahol lassankint az egész világból összegyűltek az érdeklődő orvosok, hogy eltanulva az új gyógymódot, annak áldásait kiki saját hazájában szórhasssa széjjel. Senkinek arra, hogy e gyógykezeléssel mihamarabb működésbe lépjen, nagyobb és elodázhatatlanabb szükségése a mi hazánknál nem volt.

Mi magyarok — még elgondolni is iszonyat — évenként 70 ezer embernyi véradóval rójjuk le köteles tartozásunkat a tüdővéstnek. És a legtöbbje ezeknek csupa ifju sarj, csupa fakadó bimbó, amely ki sem nyílt, már is porba hull. Megdöbben az ember szíve, ha ezekre a szerencsétlenekre gondol, akik mindeddig a gyógyulás reménytelenségének tudatával jártak közöttünk és bizakodtak abban, hogy a gyógyító orvostudomány, miként olyan sok esetben, ezen a téren is megtermi áldásait. És úgy látszik legalább, ha az eddigi külföldi gyógyeredményeken végig tekintünk, hogy miként ma már a mindennapos orvosi gyakorlatban polgárjogot nyert a Behring-féle difteriaellenes szérumoltás, azonképpen el fog terjedni a tüdőbetegek szérumkezelése is és megmentí azokat a dolgos károkat a társadalomnak, amelyek eddig a betegségtől elernyedten téletenségre voltak kárhozthatva.

De hát miben is áll a Marmorek-féle új gyógyítás? Tulajdonképpen egy elvből indul ki. Fölteszi, hogy a tüdővést előidéző bacillusok a testben, amiközben élnek, mérges anyagot termelnek, amely a szervezetet megmérgezi. Ezt a mérges anyagot teszi a Marmorek-féle szérumoltás hatástalanná az által, hogy sorozatos oltásokkal megfelelő mennyiségű ellenmérget fecskendez a beteg bőre alá. Minél régiebb a betegség, tehát minél több mérgező halmazódott föl, annál nagyobb mennyiségű ellenmérégre, szérumra van szükség, hogy gyógyulásról lehessen beszélni.

A Marmorek-féle szérumkezelés tulajdonképpen az egész orvosi gyógytudományt alapjaiban reformáló szérummal való kezelési eljárásnak a tüdőbetegeknél keresztülvitt alkalmazása. A mai orvostudomány arra igyekszik, hogy a betegség tüneteinek kezelése helyett inkább magára a baj forrására tudjon hatni és hogy az ok megszüntesse az okozatot. A szérumos kezelés mellett tehát nemcsak magának a betegségnek, hanem az azt kísérő kínzó tüneteknek is el kell mulniok és ezért joggal nevezi az orvostudomány a gyógyítás ez új módját oki kezelésnek és éppen azért fogadja mindig az egész orvosvilág olyan nagy örömmel egy-egy betegség szérumos gyógyításának hírét, mert ekkor teljesítheti a maga teljes valóságában azt a nemes humanizmust, amelyet tőle a szenvedő emberiség elvár.

INGATLANOK FORGALMA.

Orosz Sándor veszi a pusztapacsi 8. sz. tjkvben foglalt 8 hold 574 négyszögöl kaszálót Biró János és társaitól 1190 kor.
Ifj. Köblös Mihály és neje Szücs Juliánna veszik a debreczeni 1446 számú

tjkvben foglalt Kut-utca 86 sz. házat Kiss Juliánna Kapitány Józsefné és társaitól 3800 kor.

Bodog Sándorné Erdei Erzsébet veszi a debreczeni 566 sz. tjkvben foglalt 1 hold 1550 négyszögöl ondódi földet özv. Balázs Sándorné Szabó Juliánától 2400 kor.

KÖZGAZDASÁG.

Cserebogarak irtása.

A földmivélsügyi miniszter, tekintettel arra a nagymérvű kárra, melyet részint a cserebogár-pajor, részint maga a cserebogár okozni szokott, a cserebogaraknak, különösen a rajzási években való rendszeres irtása iránt a törvényhatóságokhoz újból közzétett levelet bocsátott ki, melyben ezeket a mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII t.-cikk idevonatkozó rendelkezéseinek pontos végrehajtására utasítja. A cserebogár, melynek lárváját a magyar nép pajor, csimasz vagy pata néven ismeri, országos csapás számba megy s minthogy kifejlődéséhez hazánkban, a hegyes Felvidéket kivéve, három év szükséges, azért a cserebogár nálunk csak minden harmadik évben szokott nagy tömegben megjelenni. A legközelebbi cserebogaras év 1905-ben, egyes vidékeken pedig már a folyó évben lesz, tehát a védekezésnek is csak úgy várható a sikere, ha a védekezést nemcsak a rajzási évben, de már megelőzőleg is kellő eréllyel folytatjuk. Az irtás legegyszerűbb módja a cserebogarak összedése és elpusztítása. A szedést a bogarak első megjelenésekor kell megkezdeni, hogy a peték lerakása előtt elpusztíthatók legyenek. A cserebogarak reggelénként, borús időben pedig nappal is, összegéberedve vagy halált színlelve ülnek a fákra s akkor könnyen lerázhatók. — Szedésnél nagy gondot kell fordítani magánosan vagy az ültetvények szélén álló fákra, melyeket a cserebogár különös előszeretettel keres fel. — A szedőmunkásokat lehet a bogarak mennyiségéhez (1 kg. körülbelül 1060 darab cserebogár) képest fizetni és így a szedők jobban igyekeznek, de a fakímélés szempontjából ezélszerűbb kellő felügyelet mellett napszámásokat alkalmazni és akkor a méregetéssel járó időt is megtakarítjuk. Az összegyűjtött bogarakat kemény talajon agyon lehet tiporni és összegyömöszölni, a kádba szedett bogarak pedig leforrázhatók és gödörbe öntve betemethetők. A nagy mennyiségben összegyűjtött cserebogarak mesterséges trágyakészítésre használhatók olyképpen, hogy a bogarak rothadó tetemhulladékához annyi föld, oltatlan mész és turfahulladék keverendő, hogy azt az átható kellemtelen szagtól megfossszák. Fontos védekezési mód az is, ha a cserebogarak lárváját, tehát a földben élő pajorokat irtjuk. Erre legalkalmasabb idő a földforgatás, kapálás és szántás. Ilyenkor a felszínre jutó pajorokat agyon kell ütni, esetleg az eke után járó olcsó napszámossal felszedetni. Ahol kevés a pajor, ott 10—20 darabjéért 2, 4, 6 fillért, ahol több, ott 100—200-áért 10—12 fillért, sőt többet is fizethetünk. A pajorok szintén ériekesíthetők. Kisebbséget a baronfival etethetünk meg, nagyobbakat pedig trágyakészítésre használhatunk.

A chilisalétrum a kerti gazdaságban. A kertészek nálunk még alig ismerik a műtrágyák hasznát, a kertgazdaságokban alig is használják műtrágyaféléket, pedig a német kertészek kerti terményeikben elért óriási terméseket jórészt a czélszerűen alkalmazott műtrágyaféléknek köszönhetik. Az istállótrágya egymaga óriási hozamok elérésére nem elegendő, mert a talajban igen lassan korhad el s ezért a növények kizárólagos istállótrágyázás mellett különösen a nitrogént nélkülözik, pedig ez az a tápláló anyag, amely a növényzet

buja fejlődését eredményezi. Ebből kifolyólag a kerti növényeknek legfontosabb tápláló anyaga a chilisalétrom, amely sok nitrogént tartalmaz, amelynek észszerű alkalmazásával nem is remélt óriási termések érhetők el. A salétrom használatát egynehány kerti növényre a következőkben ismertetjük.

Murokrépa, répa, ratak és más gyökérnövények trágyázásánál leghelyesebben akkor járunk el, ha a vetés alkalmával 20 gramm chilisalétromot hintünk egy négyzetméterre és azt sekélyen bekapáljuk. A kikélest követő három hétre ezen trágyázást ismételjük s azután három héttel még harmad ízben is adjunk négyzetméterenként 20 grammot, amely két utóbbi esetben csak a talaj felületére szórjuk azt ki s nem szükséges bekapáltatnunk. A kiszórás alkalmával a növényzet ne legyen esőtől vagy harmattól vizes.

Burgonya elültetése után a talajt négyzetméterenként 20 gramm chilisalétrommal egyenletesen beszórnuk s ez alkalommal a bekapálás nem szükséges. Közvetlenül az első kapálás előtt és ismét a második kapálás előtt 15-30 grammot hintünk el négyzetméterenként.

Az ugorka és hagyma trágyázása chilisalétrommal. A veteménysorok elkészítése előtt négyzetméterenként 10 gramm chilisalétromot kapálnak a talajba. Két hétre a növények kikélese után négyzetméterenként 10 gramm salétromot felültrágyázunk és ezt minden két vagy három héten ismételjük. Julius hó multával hagymát salétrommal trágyázni többé nem szabad, különben megérését késleltetjük.

A salátaféléknek igen sok salétromot nem szabad adni; a saláta kiültetésekor 10 gramm salétromot szórunk négyzetméterenként s azt kapáljuk be. Nehány hétre a kiültetés után ugyanannyit szórhatunk ki, amit három hetenként a szükséghez mérten ismételtetünk.

A szamócaféléket márcziusban, amikor kitakarítottuk és megmunkáltuk, négyzetméterenként 10 gramm chilisalétrommal látjuk el s azt sekélyen bekapáljuk. Virágzás után a növényeket többször megöntözzük olyan vízzel, melynek literjébe $\frac{1}{2}$ gramm chilisalétromot oldunk fel. Gyümölcszedés után ismét adjunk négyzetméterenként 10 gramm salétromot, amit augusztus elején másodszer ismételtetünk.

Ezek lennének azon növények, melyek trágyázása leggyakrabban kerülhet szóba s amelyeknél a chilisalétrom használata valóban busásan kifizeti magát.

REGÉNYCSARNOK.

A boldogság.

— Francia regény. —

10

Ugy találom, hogy semmi olyast nem gondoltam ki egynegyed óra óta, mióta e sorokat írom, mi megérdemelje az időt, mit reá fordítottam.

Atolvastam újból, anélkül, hogy magam is érteném, mit akarok, mást nem tudok felfogni benne, mint egy ostoba kíváncsiságra való ösztönt, melynek tárgya Mariánna. Egészen meg vagyok zavarodva és remegek. Mariánna, maga a nyugodt vidámság. Mi jögon jelenik meg minduntalan előttem, mintegy kigunyolva felizgatott valómat anélkül, hogy érezném, hogy én lehetek boldogtalan is? Neki bizonyára nincsen annyi életbölcössége, annyi tapasztalata, mint mennyivel nekem kellene bizonom; csak gyermek még hozzám képest, küzdelmek nem tették még próbára erejét szellemének, röptét nem gyöngítették csalódások.

Nos! Édes Istenem, hisz éppen ezért erősebb én, mint én.

Nem vesztett még semmit önbizalmából, keblét nem marczangolták össze a far-

kasok és saskeselyük: 6 még illetetlen s él egész lelkével; bármilyen kevésé éltető is a benne lobogó láng: az kielégíti őt s ami pedig bennem él, nekem maradt fenn, csak arra való már, hogy egészen feleméssze lelkemet.

Péter becsukta naplóját s zsebébe rejtette.

Néhány perezig mély elmerüléssel nézte a víz színe fölött repkedő léballakat, amint egymást üzték a mormoló patak fodrai közt. Feltűnt neki a rokonság, mely e szép állatkák szárnya és a tova folyó viz gyöngéd kékes színe közt létezik.

Összhangzást talált a kis hullámok mozgása s a bogárkák röptének kezes lejtése között is. Ismét elővette naplóját s felnyitván, egy elég csinos költemény vázlatát tette papírra, melyben a szárnyas állatkákat, a virágok lelkének, a folyam leányainak nevezi el, ezután vállat vont, kitörülte költeményét s Dalmor felé vevén utját, azt mondta magában, hogy mai sétája minden haszon és minden gyönyör nélkülű volt, hanem legalább nem is fáradt el belé, sem meg nem erőltette magát.

Mindenestre többet ért, mint hajdani futkosással, midőn átküzdé magát Páris poros és bűzös mellékutcaiban, azon egyedüli czállal, hogy valamely lélekölő, nyomoru munkához juthasson.

Ez időben, mely még nincs is épen oly messzi távolban, hányszor sóhajtott fel magában, belépve egy-egy irodába vagy komor úgnőki szobába:

— Istenem! egy arnyas fa a Gouvre partjain s szabad idő, hogy kedvemre szemléljem tova folyni az álláztzó vizet, mit nem adok ezért!... Kevés, amit kérek és ezt is megtagadod tőlem!

— Hálátlan vagyok, — folytató Péter magánbeszédét, tovább haladva. — Most megvan, amire vágytam s nem érem be vele.

Midőn elérte a sziklakanyarulatot, még mindig sebes léptekkel izgatottan haladt előre, lesütött fővel, szeméit a földre szegezve, figyelve minden kis bogárra, minden fűszálra, elgondolva, hogy mindenütt, e finom főveannyel borított, kellemes ösvényen a tarka virágokkal himzett réten, zöldséggel benőtt partokon, egy-egy költemény van feljegyezve, egy-egy életdráma játszaték le itt, édesek, költői, minden, míg a nagy városokban nem látott mást, mint súlydedést, romlottságot, az élet sarát, selejtességét.

Ezután átfutá gondolatban az égbemeredő sziklát, látta képzetben a napfényben gyémántként csillogó hőtömegeket, a kékes színen játszó jégcsapok hegyeit visszatükröződni a rózsafényben uszó esti égről... s egyszerre azt vélte, hogy megérkezett szerény lakása olé, észrevette tévedését.

Megkerülvén a sziklát, ahelyett, hogy jobbra térjen, balra indult s a Mariánna által lakott tanya, Validat kapuja előtt találta magát.

VII.

Validat a helyhez és ama korhoz mérve igen jó karban tartott mezei birtok volt, ami nem zárta ki azt, hogy a sütőház körül legyen véve egész sártengertől, minden kifolyás nélkül és hogy a majorház belső udvara is tele legyen a gazdasági udvarba tartozó állatokkal. Epen azon időszak volt, midőn az ökrökkel nem dolgoznak többé a mezőn s még nem hajtják ki őket a legelőre.

Hogy a jámbor állatok ne unatkozzanak igen nagyon, engedték őket ide s tova járni az udvaron, melynek rostélyos kapuja csak könnyedén volt betéve. Zárul csak szorosán egymásba csavart faág szolgált, a szélső rostélyzaton átdugva s faszeghez erősítve, melyet egy vén tölgyfa érdes oldalába vertek be, ez helyettesíté a kapufélfát. Az ember aztán kiemeli e koszoruba font ágat s a nehéz kapu magától csapódik hátra s fordul meg sarkán, mely egy másik fához, vagy gerendához van erősítve.

(Folyt. köv.)

Apró hirdetések.

SPÁRGA ELÁRUSÍTÓNÓK magas jutalék mellett alkalmaztatnak, Erzsébet-telepi irodában, Kossuth-utcán 32.

NESTLE FÉLE gyermekliszt.
főülmulhatatlan
gyomorbeteg, diarrhoeában, bélhurutban szenvedők számára.
Kapható gyógyszerárak és drogueriákban.
Kísérleti czélokra fél dobozok a 1 Korona.
A tisztelt szülőknek probadobozok és röpiratok ingyen rendelkezésre állnak a NERUDA NÁNDORNÁL féle
foraklárban BUDAPEST, IV. Kossuth Lajos utca 7 sz.

Gyönyörű színes és fekete Grenadin és Etamin áttört szövetek
érkeztek
óriási választékban:
Bosznay J. és Társa
divatáruházába
Debreczen, Kossuth-u. 5.

Értesítés!
Tisztelettel értesítjük a n. é. háztulajdonos és lakásbérlő közönséget, hogy **Első debreczeni háziszemét-kiszállító vállalatunk**

megalakult. Szükségtelen emlitenünk is talán, hogy vállalatunk olyan hasznos és érdemes intézmény, melyet az említett közönség okvetlenül pártolni fog, annál is inkább, mert eltekintve attól, hogy mind eddig kénytelenek voltak a lakónházakban kellemetlen és undorító bűzös szemétdombokat, vagy ládákat megtűrni, a mi pedig egészségi szempontból sem volt ajánlatos, az most vállalatunk megalakulásával teljesen kiküldözhetővé vált, mert **havi 20 fillér** csekély díjazás elnében, minden lakótól reggelenként eltávolítja a szemétszállító kocsi, a naponta egy kocsiládába vagy kosárba összegyűjtött szeméttel, melyet az ajtó elé, vagy a kapuba kell helyezni.

Kéretnek ennél fogva azok, kik vállalatunkat igénybe venni óhajtják, hogy a kívánságukról bennünket röviden értesíteni sziveskedjenek levélileg, a kocsik vagy telefon útján, a mielőbbi intézkedés végett. Telepünk a Balogh-féle téglagyár, 115-ik szám alatt.

Tisztelettel

Balogh és Vért sy,
Telefon szám 218.

**Tavaszi és nyári
ujdonságok!**

Kardos László

üzletében.
Debrecen, Kossuth-u. 9.

Az üzlet jó hírnevéhez méltó minőségű, izléses és színtartó nőruhák mosókélmék és pedig Kartonok, — Satinok, Levantínok, — Ajourok, Batistok, Duchessek, fehér Pique és selyem-szőtétek, — Zetűrek.

**Peronospora-
fecskendők,
kénpor-fúvók,**

szőlőművelési, gazdasági eszközök és gépek raktára

SZSztINA LAJOS

vaskereskedésében,
Piacz-u. 23.

== UJDONSÁG! ==
Mesterséges madár-fészkek.

A ki
olcsón, jól, praktikusán és modernül
építkezni akar
forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczenben Hunyadi-u. 21.
Tempónok, városi lakóházak, kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazsága tételét, betonozást vagy bármily építkezéshez tartozó munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt előnyös eszközökkel ki. — Biztos sikerrel előkészít a kőműves, fűtő és csomóterti vizsgáta. — Építő iparosoknak olcsón készít tervezeteket, költségvetést.

Mayer Jenő

csemege-, fűszer- és borkereskedésében

naponként friss prágai sóder, zöld főzelék és halkonzervek, kávé és thea különlegességek, finom rumok és különféle friss csemegék kaphatók

**20,000 darab
nemes rózsatő**

a legkiűnőbb fajokban kapható műkertészeti és rózsatelepemen, a M. Á. V. főállomása mögött, a csónakázótó mellett, (az u. n. Egyletkert). Virágcsarabomban, (Piacz-utca 26. sz. Telefon szám 340) mindenféle virágmunkák, csokrok, koszorúk stb. a legjutányosabb áron készíttetnek — A n. é. közönséget tisztelettel felkérem rózsatelepem szives meglátogatására.

Farkas Gyula

műkertész, Debreczen.

A külső vásártéren a célra felépített **varázsszínházban.**

== 1904. április hó 18—26-áig naponta ==

az indiai bűvész
és szellemidéző

== **Ben-Ali-Bej** ==

az ő nagyhirű és kiváló
társulatával átutaztatában

Öt előadást tart.

Kezdeté délután 1. 3. 5. 7 és fél 9 órakor este.

A szellemjelenések, az indiai titokzatos varázslat igen érdekes és bámulatos keltő csodái.

A helyek számozottak. — Jegyek már déli 12 órától válthatók.

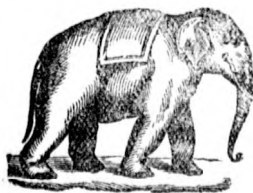
Az előadás egy óráig tart és 20 számot tartalmaz 2 sorozatban.

— Részletesebb műsor a falragaszokon. —

Magyarország legnagyobb vállalata.

KLUSDKY állatsereglete

== A VÁSÁRTÉREN, a kaszárnya mellett, ==

meiben a világ összes részeiről és az atlanti Óceánról összegyűjtött valamennyi ragadozó és vérzomjas négylábú állatok közül egy-egy példányt találhatni.

Európa valamennyi városaiban legnagyobb feltűnést keltette és általános teteszt aratott

MISB BELLA RIOGLANDO

Angolország legügyesebb állatszelidítője az általa idevitelt vadakkal, u. m. oroszlanokkal, tigrisekkel, farkasokkal fog előadást tartani. Előadás után az összes vadállatok etetése következik, mely etetés az igazgató személyes vezetése alatt történik. Etetés után a vadállatok bemutatása magyarán kisérletében történik; legvégül az armandil és óriási kígyó, a Boa konstriktor mutatattik be a n. é. közönségnek.

== Minden délután 4 és este 7 órakor ==

nagy diszelőadás

tartatik az oroszlanok ketreczében **Miss Bella Rioglando** felléptével, mely után az etetés és az összes vadak bemutatása következik.

Belépti díjak: I. hely 40 fillér (20 krajczár) II. hely 20 fillér (10 krajczár)